

27.7.1962/420

Katso tekijänoikeudellinen huomautus käyttöehdoissa.

Laki työriitojen sovittelusta 27.7.1962/420

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 LUKU

Valtakunnansovittelija, sovittelija ja sovittelulautakunta (29.5.2009/354)

1 § (29.5.2009/354)

Työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseksi ja työriitojen sovittelua varten on valtakunnansovittelijan virka. Lisäksi voidaan määrätä tarpeellinen määrä sivutoimisia sovittelijoita. Valtakunnansovittelijan nimittämisestä ja hänen sijaistensa määräämisestä, valtakunnansovittelijan kelpoisuusvaatimuksista sekä sovittelijoiden määräämisestä, sovittelijaksi määräämisen edellytyksistä ja sovittelijoiden toimikaudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Määrättyä sovittelutehtävää varten voidaan asettaa sovittelulautakunta. Sovittelulautakunnan asettamisesta ja sen avustamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2 § (23.12.1987/1198)

2 § on kumottu L:lla 23.12.1987/1198.

3 § (29.5.2009/354)

Valtakunnansovittelijalla on toimisto työ- ja elinkeinoministeriössä. Toimiston päällikkönä on valtakunnansovittelija. Valtakunnansovittelijan toimiston henkilöstön nimittämisestä ja tehtävään ottamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtakunnansovittelijan on:

- 1) pyrittävä yhteistoiminnassa työmarkkinajärjestöjen kanssa edistämään työnantajien sekä työntekijöiden ja virkamiesten sekä niiden järjestöjen välisiä suhteita;
- 2) osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto- ja virkaehtosopimusten aikaansaamista koskeissa neuvotteluissa tai määrättävä sovittelija toimimaan puheenjohtajana;
- 3) huolehdittava työriitojen sovittelusta koko maassa ja tarvittaessa määrättävä sovittelija suorittamaan määrättyä sovittelutehtävää joko itsenäisesti tai valtakunnansovittelijan avustajana;
- 4) suoritettava muut valtioneuvoston antamat tehtävät.

4 § (29.5.2009/354)

4 § on kumottu L:lla 29.5.2009/354.

5 § (29.5.2009/354)

Sovittelijan on hoidettava ne tehtävät, jotka valtakunnansovittelija 3 §:n mukaisesti hänelle määrää.

6 §

Sovittelijan esteellisyydestä on voimassa, mitä tuomarin esteellisyydestä on säädetty.

2 LUKU

Työnseisauksen toimeenpanemisesta

7 § (29.5.2009/354)

Työnseisaukseen tai sen laajentamiseen taikka sellaisen toimeenpanemiseen ei saa työriidan vuoksi ryhtyä, ellei viimeistään kahta viikkoa sitä ennen ole toimitettu valtakunnansovittelijan toimistoon ja vastapuolelle kirjallista ilmoitusta, jossa aiotun työnseisauksen tai sen laajentamisen syyt, alkamishetki ja laajuus on mainittu. Ilmoituksen tekijä voi vain vastapuolen suostumuksella siirtää aiotun työtaistelun aloittamisen tai laajentamisen myöhäisempään ajankohtaan tai rajoittaa sen suppeammaksi kuin ilmoituksessa on mainittu.

8 §

Jos työriidan johdosta aiotun työnseisauksen tai sen laajentamisen katsotaan sen laajuuden tai työalan laadun vuoksi kohdistuvan yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin tai huomattavasti vahingoittavan yleistä etua, työ- ja elinkeinoministeriö voi sovittelijan tai sovittelulautakunnan esityksestä riittävän ajan varaamiseksi sovittelua varten kieltää aiottuun työnseisaukseen tai sen laajentamiseen ryhtymisen tai sen toimeenpanon enintään 14 vuorokauden ajaksi työtaistelun ilmoitetusta alkamishetkestä lukien. Kun on kysymyksessä virkamiesten palvelussuhteen ehtoja koskeva työriita, ministeriö voi sovittelijan tai sovittelulautakunnan esityksestä erityisistä syistä kieltää työtaistelun lisäksi enintään 7 vuorokauden ajaksi. Kielto on annettava riitapuolille tiedoksi viimeistään kolme vuorokautta ennen aiotun työtaistelun alkamishetkeä tai, viimeksi mainituksa tapauksessa, ennen kieltoajan päättymistä. (29.5.2009/354)

Riitapuoli älköön vastapuolen suostumuksetta ryhtyä aikomaansa työnseisaukseen, sen laajentamiseen tai toimeenpanemiseen myöhemmin kuin kolmen vuorokauden kuluessa kieltoajan päättymisestä. Työtaistelun alkamishetki on aina ilmoitettava sovittelijalle ja vastapuolelle viimeistään kolme vuorokautta ennen kieltoajan päättymistä.

3 LUKU

Sovittelutoimi

9 § (29.5.2009/354)

Saatuaan 7 §:ssä edellytetyn ilmoituksen valtakunnansovittelijan tai tämän määräämän sovittelijan tulee viipymättä ryhtyä tarkoituksenmukaisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin riidan sovitteluun. Muulloinkin, kun valtakunnansovittelijan tietoon on tullut työriita, joka vaarantaa työrauhaa, valtakunnansovittelija voi ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin.

10 §

Sovittelijan on, kun hän katsoo sen asianmukaiseksi tai kun riitapuoli pyytää, kutsuttava riitapuolet neuvotteluihin. Neuvotteluissa sovittelija toimii puheenjohtajana ja määrää, millä tavoin ja missä järjestyksessä riitakohdat on käsiteltävä.

Riitapuoli saapukoon sovittelijan määräämään neuvottelutilaisuuteen tai lähettäköön siihen edustajansa sekä antakoon sovittelijalle tämän tarpeelliseksi katsomat tiedot. Riitapuoli voi asettaa ehdon, ettei annettuja tietoja ilman hänen lupaansa saa muille ilmaista.

Ennen neuvottelujen aloittamista tai niiden kestäessä sovittelija voi alistaa riitapuolten harkittavaksi, eikä aiotun työtaistelun aloittamista olisi siirrettävä siihen asti kunnes sovittelun tulos on saatu selville.

11 §

Sovittelutoimissaan sovittelijan on, otettuaan perusteellisesti selkoa riidasta ja sen arvosteluun olennaisesti vaikuttavista seikoista sekä riitapuolten vaatimuksista, koetettava saada riitapuolet täsmällisesti määrittelemään riitakohdat ja rajoittamaan ne mahdollisimman vähiin sekä pyrittävä johtamaan riitapuolet sovintoon lähinnä heidän omien ehdotustensa ja tarjoustensa perusteella, joihin sovittelijan on ehdotettava sellaisia myönnytyksiä ja tasoituksia, mitä tarkoituksenmukaisuus ja kohtuus näyttävät vaativan.

12 §

Sovittelija voi sovittelun yhteydessä omasta aloitteestaan kuulla asiantuntijoita tai muita tietojen saamista

varten tarpeellisia henkilöitä; ja on heille valtion varoista suoritettava sovittelijan kohtuulliseksi harkitsema korvaus, jos he sitä pyytävät.

Sovittelusta riitapuolille johtuvat kustannukset kärsikööt nämä itse.

13 §

Jollei sovittelija saa työriitaa neuvotteluilla eikä muutoin sovituksi, hän voi esittää riitapuolille kirjallisen sovintoehdotuksen ja kehoittaa näitä määräämässään lyhyessä ajassa hyväksymään sen. Sovintoehdotusta älköön ennen sovittelun päättymistä tai keskeyttämistä ilman sovittelijan suostumusta saatettako julkisuuteen.

Jolleivät riitapuolet hyväksy sovintoehdotusta, sovittelija harkitkoon, onko sovittelua jatkettava vai onko se keskeytettävä.

Jos sovittelija katsoo, ettei ole edellytyksiä 1 momentissa mainitun sovintoehdotuksen esittämiseen, hän voi keskeyttää sovittelun.

14 §

Jos sovinto saadaan aikaan, merkittäköön sen ehdot sovittelijan pöytäkirjaan.

15 § (29.5.2009/354)

Jos osapuolet ovat työriidan sovittelua tai ratkaisua varten asettaneet erityisen toimielimen, osapuolten on ilmoitettava siitä valtakunnansovittelijan toimistoon. Tällaista riitaa ei saa sovittaa, ellei toimielin ole tuloksetta käsitellyt asiaa tai asiassa voida päätellä, ettei se tule tehtävään ryhtymään tai siinä onnistumaan.

4 LUKU

Erinäisiä säännöksiä

16 § (17.12.1993/1179)

Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen työehto- tai virkaehtosopimusta koskevaan riita-asiaan, joka kuuluu työtuomioistuimen käsiteltäviin tai joka sopimuksen mukaan on välimiesten ratkaistava. Sovittelijan on saatuaan selvityksen riidan sanotunlaisesta luonteesta ilmoitettava tästä riitapuolille.

17 § (29.5.2009/354)

Joka rikkoo 7 §:ssä tai 8 §:n 2 momentissa säädetyn taikka 8 §:n 1 momentin mukaisesti annetun kiellon, on tuomittava *työriitojen sovittelusta annetun lain rikkomisesta* sakkoon.

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä 7 §:ssä säädetyn kiellon rikkomisesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi. (13.5.2011/477)

18 § (8.9.1989/799)

Sovittelija ei saa luvattomasti ilmaista ammatti- tai liikesalaisuutta, jonka hän on virassaan tai tehtävässään saanut tietää, eikä asiaa, joka hänelle on 10 §:n 2 momentissa mainitulla ehdolla annettu tiedoksi.

Rangaistus virkamiehen ja julkisyhteisön työntekijän salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on säädetty rikoslain 40 luvun 5 §:ssä.

19 §

Viranomaiset ovat velvolliset tarvittaessa antamaan sovittelijalle hänen pyytämäänsä virka-apua tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

20 § (29.5.2009/354)

Sovittelijan sekä sovittelulautakunnan puheenjohtajan ja jäsenen palkkiot sekä sovittelusta johtuvat muut kustannukset maksetaan valtion varoista työ- ja elinkeinoministeriön määräämien palkkioperusteiden

mukaisesti.

Sovittelijoiden antamista asia- ja toimituskirjoista ei peritä maksuja.

21 § (29.5.2009/354)

21 § on kumottu L:lla 29.5.2009/354.

22 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1962, ja sillä kumotaan työriitojen sovittelusta 12 päivänä heinäkuuta 1946 annettu laki (570/46).

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen:

6.11.1970/668:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1970.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin virkojen ja toimien perustamiseksi ja täyttämiseksi.

23.2.1979/245:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1980.

30.5.1980/405:

6.6.1986/425:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1986.

HE 248/85, sosvk.miet 6/86, svk.miet 43/86

23.12.1987/1198:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1988.

HE 178/87, sosvk.miet 26/87, svk.miet 147/87

13.1.1989/32:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1989.

HE 100/88, plvk.miet. 6/88, svk.miet. 159/88

8.9.1989/799:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990.

HE 58/88, lvk.miet. 7/89, svk.miet. 84/89

17.12.1993/1179:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

HE 255/93, HaVM 21/93

29.5.2009/354:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä kesäkuuta 2009.

Ennen tämän lain voimaantuloa piirisovittelijan tehtäviin määrättyt piirisovittelijat jatkavat tässä laissa tarkoitettuina sovittelijoina toimikautensa loppuun.

HE 19/2009, TyVM 2/2009, EV 29/2009

13.5.2011/477:

Tämä laki tulee voimaan 17 päivänä toukokuuta 2011.

HE 286/2010, LaVM 34/2010, EV 311/2010